

УДК 658.14

Голота Василь Володимирович

*студент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київського національного університету технологій та дизайну*

Голота Василий Владимирович

*студент кафедры финансов и финансово-экономической безопасности
Киевского национального университета технологий и дизайна*

Golota Vasyl

Student of the

Kyiv National University of Technology and Design

**СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА
СИСТЕМА МОНІТОРИНГА ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ
MONITORING SYSTEM OF FINANCIAL AND ECONOMIC SAFETY
OF THE ENTERPRISE**

***Анотація.** В статті досліджено ключові аспекти системи моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства. Проаналізовано сутність системи моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства, та визначено необхідність моніторингу для забезпечення ефективності підприємницької діяльності. Розглянуто основні принципи та сформульовано етапи процесу моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства*

***Ключові слова:** моніторинг, фінансово-економічна безпека, система моніторингу.*

Аннотация. В статье исследованы ключевые аспекты системы мониторинга финансово-экономической безопасности предприятия. Проанализирована сущность системы мониторинга финансово-экономической безопасности предприятия, и определена необходимость мониторинга для обеспечения эффективности предпринимательской деятельности. Рассмотрены основные принципы и сформулированы этапы процесса мониторинга финансово-экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: мониторинг, финансово-экономическая безопасность, система мониторинга.

Summary. In the article the key aspects of the monitoring system of financial and economic security of the enterprise are investigated. The essence of the monitoring system of financial and economic security of the enterprise is analyzed, and the necessity of monitoring for ensuring the efficiency of entrepreneurial activity is determined. The basic principles are considered and the stages of the process of monitoring of financial and economic security of the enterprise are formulated.

Key words: monitoring, financial and economic security, monitoring system.

Постановка проблеми. В умовах мінливості середовища функціонування підприємства, невизначеності багатьох економічних процесів, високого рівня фінансових ризиків постає необхідність в управлінні фінансово-економічною безпекою. Наявність на достатньому рівні і ефективне використання ресурсів є запорукою успішної господарської діяльності підприємства. Рівень фінансово-економічної безпеки підприємства повинен постійно перебувати під контролем, що може бути досягнуто за умови ефективної діагностики загроз оточуючого середовища. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання

формування дієвої системи моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства.

Система моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства передбачає реалізацію широкого комплексу заходів організаційного, методологічного та управлінського характеру. Моніторинг проводиться з метою визначення і вибору оптимального поєднання різноманітних форм і видів оцінювання зовнішнього та внутрішнього середовища, дослідження стану окремих функціональних складових фінансово-економічної безпеки з урахуванням особливостей кожної конкретної ситуації. Проведення моніторингу є дуже важливим та вимагає ретельного дослідження.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженням системи моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства на сучасному етапі приділяли увагу такі вчені як І. О. Тарасенко, А. М. Вергун, Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич та ін. В своїх роботах систему моніторингу більшість науковців трактували як елемент фінансово-економічної безпеки. Крім того, часто система моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства розглядається як нагляд за процесами, що відбуваються на підприємстві в реальний час.

Отже, можна сказати що моніторинг фінансово-економічної безпеки повинен проводитись постійно, як ззовні так і всередині підприємства для запобігання загрозам.

Мета статті. Дослідження основних принципів системи моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства для забезпечення її належного рівня.

Виклад основного матеріалу. Проблема фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах фінансової кризи стає все більш актуальною. Умови сьогодення вимагають від підприємств уміння швидко реагувати на мінливість оточуючого середовища, постійної готовності до адаптації і відповідних дій з упередження негативного впливу загроз та усунення

наслідків їх негативного впливу. Тому необхідним стає постійний моніторинг фінансово-економічної безпеки підприємств та своєчасна діагностика їх кризових ситуацій.

Виходячи з позиції системного підходу, концепція фінансово-економічної безпеки підприємства має охоплювати усі сфери виробничо-господарської, фінансової та комерційної діяльності, що потребує більш детального розгляду послідовності дії та процедур в реалізації механізму безпеки бізнесу. В цьому контексті важливе значення має моніторинг стану фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності, який слід реалізувати управлінському персоналу підприємства з метою ефективного адміністрування [1]. Тому необхідно визначити точне поняття моніторингу та фінансово-економічної безпеки:

У Великому економічному словнику зазначено, що моніторинг – це система постійної оцінки усіх сфер діяльності підприємства, його підрозділів, керівників, співробітників з точки зору своєчасного та якісного виконання завдань стратегічного плану і виявлення відхилень фактичних результатів від запланованих [2].

Професор І. О. Бланк пропонує розглядати систему моніторингу як розроблений на підприємстві механізм постійного спостереження за підконтрольними показниками фінансової діяльності, визначення розмірів відхилення фактичних результатів від запланованих та виявлення причин цих відхилень [6].

У фінансовому словнику-довіднику під редакцією М. Я. Дем'яненка моніторинг, у межах окремої фірми, визначається як чітко організована система спостереження за виконанням усіх завдань і доручень, передбачених бізнес-планом, що охоплює всі рівні – від робочих місць, ділянок, бригад до управління виробництвами і фірмою загалом. Він охоплює систему безперервного інформування керівництва про стан усіх сторін її діяльності відповідно до затвердженого переліку окремих і

загальних показників: стану портфеля замовлень і його відповідності завданням та вимогам фірми, ходу підготовки виробництва і запровадження технологічних та інших новинок, виконання виробничої програми, дотримання кошторисів затрат на виробництво, виконання інвестиційної програми, фінансового стану фірми, дебіторської і кредиторської заборгованості тощо [7].

Г.А. Пастернак-Таранушенко в своїй праці [3] відмічає, що фінансово-економічна безпека підприємства – це захищеність життєво важливих інтересів підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз, яка забезпечується адміністрацією і колективом підприємства шляхом реалізації заходів правового, економічного, організаційного інженерно-технічного і соціально-психологічного характеру [3].

Згідно тлумачення С.М. Ілляшенко фінансово-економічна безпека підприємства – це стан ефективного використання його ресурсів та існуючих ринкових можливостей, здатний забезпечити попередження внутрішніх і зовнішніх загроз та його тривале виживання, що забезпечує сталий розвиток на ринку відповідно до обраної місії [4].

Отже, фінансово-економічна безпека – це такий стан підприємства, який дозволяє захистити життєво важливі інтереси підприємства від загроз та правильне використання власних ресурсів для забезпечення стійкості в період дії несприятливих факторів.

Рівень системи моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства обумовлений здатністю органів управління забезпечити стійкий економічний розвиток підприємства, досягнення основних цільових параметрів діяльності при збереженні незалежності та ліквідності фінансової системи. Розробити та впровадити систему постійного моніторингу фінансово-економічного стану підприємства з метою раннього діагностування ознак кризових явищ та ймовірності банкрутства, забезпечити нейтралізацію негативних впливів економіки, дій конкурентів,

зміцнити операційну ефективність системи контролю і сформувати адекватну систему обліку фінансових потоків, забезпечити захист конфіденційності інформації, що складає комерційну таємницю.

Щоб досягти зазначених цілей, необхідно використовувати наступні принципи моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства (рис. 1.):

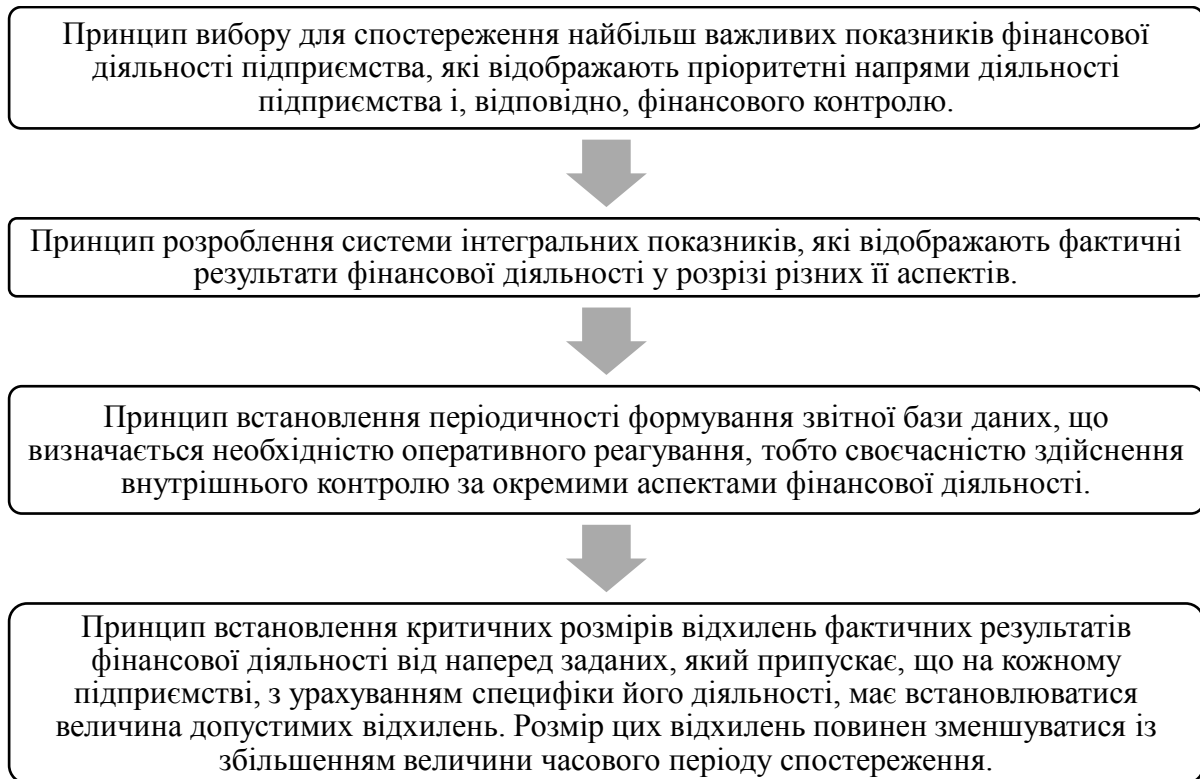

Рис. 1. Принципи системи моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства [5]

На основі зазначених принципів, можна сформулювати основні важливі послідовні етапи процесу моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства, що сприятимуть стабільному та функціональному відображенню стану підприємства (рис. 2.):

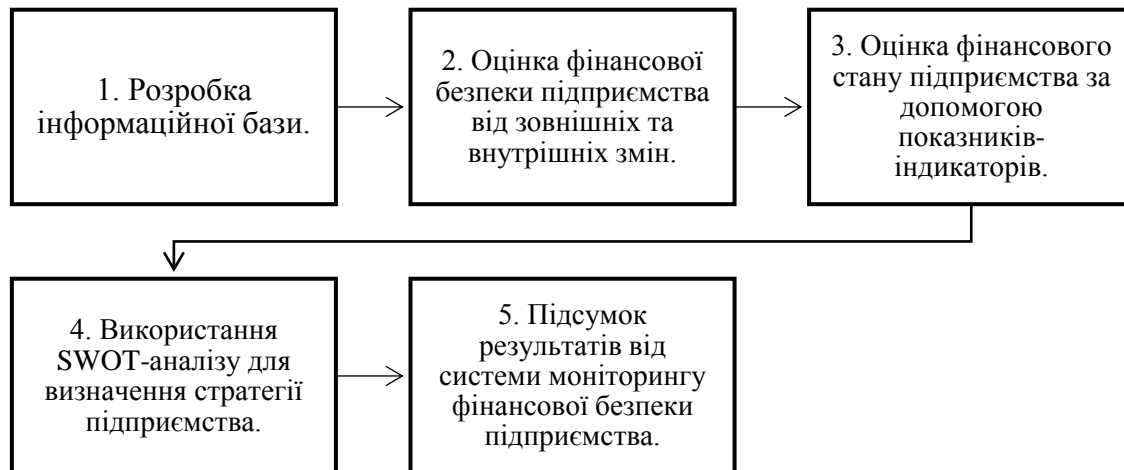

Рис. 2. Етапи процесу моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства

I етап. Використання системи моніторингу для отримання зовнішньої і внутрішньої інформації, для швидкого реагування на вплив факторів.

II етап. Визначається вплив фактору як на підприємство в цілому, так і на певні його складові.

III етап. На цьому етапі отримуємо перелік показників, які відображають результати розрахунків і дають оцінку діяльності підприємства за такими основними критеріями: ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, прибутковість підприємства.

IV етап. Розробка заходів, що передбачають розвиток підприємства та виявлення загроз з боку конкурентів.

V етап. Розробка заходів для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства з застосуванням можливостей стратегічного та перспективного планування.

Основними функціями системи моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства є аналіз інформації бази даних результатів моніторингу та формування звітів на основі яких приймаються управлінські рішення.

Висновок. Отже, система моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства спрямована на функціонування бізнесу в законному

режимі, а також на збереження значних обсягів конфіденційної фінансової інформації. Окрім цього, в сучасних умовах функціонування підприємств систему моніторингу слід розглядати як інструмент активного управління, який дає більш високий рівень гнучкості й адаптивності фінансового планування, утворює механізм швидкого реагування на внутрішні та зовнішні зміни, а також формує ефективні умови для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств.

Моніторинг рівня фінансово-економічної безпеки повинен проводитись систематично та постійно вдосконалюватись. Система моніторингу фінансово-економічної безпеки підприємства є дієвим інструментом обґрунтування управлінських рішень та розробки майбутніх планів щодо розвитку підприємницької діяльності з урахуванням впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Література

1. Економіка і фінанси підприємства : підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 406 с. – (Вища освіта в Україні).
2. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М.: Книжный мир, 2001. – 635 с.
3. Пастернак-Таранушенко Г. Економічна безпека підприємства в умовах ринку / Г. Пастернак-Таранушенко, Г. Лобза // Вісник НАН України. – 1994. – № 7-8. – С. 109-115.
4. Ильяшенко С. Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С. Н. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3. – С. 12-19.
5. Вергун А. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення моніторингу рівня фінансової безпеки промислових підприємств / А. М. Вергун //

Формування ринкових відносин в Україні. — 2016. — № 11. — С. 28-32.

6. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента: учебник / И. А. Бланк. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: ОМЕГА-Л, 2011. — 656 с.
7. Дем'яненко М. Я. Фінансовий словник-довідник / М. Я. Дем'яненко. — К.: ІАЕУ ААН, 2003. — 613 с.